

Zien, gezien worden en laten zien

Voorwoord

Pestgedrag komt minder voor in een veilig en goed schoolklimaat. Een positieve sfeer en betrokkenheid vormen daarbij de basis. De Buut werkt preventief aan het sociale veiligheid op school.

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Wij hebben naast het schoolse leren nadrukkelijk aandacht voor het sociaal-emotioneel leren (SEL). Door SEL leer je omgaan met jezelf en de ander. Leren leerlingen hun eigen emoties begrijpen en kunnen zich inleven in de ander. Wanneer leerlingen leren conflicten op te lossen en op hun eigen gedrag reflecteren, kunnen zij beter relaties onderhouden.

	Competentie	Omschrijving
Ik competenties	Besef van jezelf	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van je eigen lichaam • Gevoelens herkennen en benoemen • Zelfvertrouwen
	Zelfmanagement	<ul style="list-style-type: none"> • Heftige emoties controleren • Doelgericht gedrag • Weten wanneer je hulp moet zoeken
Jij competenties	Besef van de ander	<ul style="list-style-type: none"> • Empathie • Je inleven in de ander • Diversiteit waarderen
	Relaties met anderen	<ul style="list-style-type: none"> • Vrienden maken • Vrienden houden • Conflicten voorkomen en oplossen
Wij competenties	Keuzes maken	<ul style="list-style-type: none"> • Eerlijk onderhandelen • Goed zijn voor jezelf en de ander • Zelfreflectie

Wij streven ernaar:

- Dat kinderen zich veilig voelen, dat ze vertrouwen hebben in ons, elkaar, zichzelf en de mensen om hen heen
- Het onderwijs zo te organiseren dat ze leren samen te werken. Dat kinderen niet alleen kennis, maar ook sociale en praktische vaardigheden leren die nodig zijn om het samenwerken met de ander mogelijk te maken
- Dat kinderen leren omgaan met gevoelens en emoties van zichzelf en die van de ander
- Dat kinderen een ander leren te respecteren en waarderen
- Dat kinderen leren om keuzes te maken en te reflecteren
- Dat kinderen zich ontwikkelen tot zelfstandige personen
- Dat de kinderen de kans krijgen om zo veel mogelijk op eigen niveau te presteren

Bij dit alles staat voorop, dat de kinderen zich veilig en gelukkig voelen. Wij vinden de sfeer waarin een kind zich ontwikkelt van groot belang. De houding van onze leerkrachten is hierbij van groot belang. Wij werken vanuit de visie van Pedagogisch Tact waarbij onze basishouding open en positief is. Wij werken vanuit verbondenheid met onze kinderen. 'Het goede doen, op het

juiste moment, ook in de ogen van de leerling'. Pedagogisch tact vraagt een relatie die gekenmerkt wordt door openheid en sensitiviteit voor wat een leerling bezighoudt of voor wat deze nodig heeft, en vertrouwen in zijn wil om te groeien.

De eerste zes weken werken we aan de groepsvorming, rekening houdend met de forming/stroming/norming en performing van de groep.

Forming: kennismaking, kinderen weten nog niet wat er van ze verwacht wordt,

veiligheid bieden, afspraken en regels maken.

Storming: De kinderen weten ondertussen een beetje wat ze van de anderen kunnen verwachten, er is rumoer, hiërarchie wordt bepaald. Mentor heeft een actieve begeleidingsrol. De gemaakte regels en afspraken blijven actief onderwerp van gesprek.

Norming: De leiders bepalen soms onbewust, soms bewust, de ongeschreven regels. Als mentor zorgen voor positieve groepsnormen voordat deze "vaststaan."

Performing: De groep is klaar voor het werken. De groep keert naar de vorige fases terug als er bijvoorbeeld een nieuw kind in de groep komt, als een werkweek heel intensief beleefd wordt, als er een heel hevig conflict plaatsvindt, of als er een andere ingrijpende gebeurtenis plaatsvindt. Als mentor moet je nu niet denken dat de groep "af" is. Een goede groep vergt onderhoud gedurende het hele jaar.

We werken met vijf vaste coöperatieve werkvormen die door de school terugkomen en gebruiken verschillende energizers.

Wij hanteren drie leefregels op onze school. Zij vormen een kapstok waar alle andere regels aan opgehangen kunnen worden:

- Voor iedereen zijn we aardig
- In de school is het rustig
- Het is te merken dat we hier hard werken
- We zorgen goed voor onze spullen en die van een ander

Daarnaast werken wij op onze school meerdere keren per week met bordsessies in de klas. Dit is één van de instrumenten die we vanuit stichting leerKRACHT gebruiken. Een bordsessie start altijd met de vraag hoe iedereen zich voelt. Hierdoor hebben de mentor en de leerlingen zicht op hoe het gaat met alle betrokkenen. De leerlingen leren hierdoor gevoelens bij zichzelf en de ander te herkennen en benoemen, zich in te leven in de ander en diversiteit te waarderen. Ook worden dagelijks successen besproken en gevierd tijdens een bordsessie. Ook hierbij staat de oplossingsgerichte benadering centraal. Doelen die behaald worden, worden gevierd en er wordt samen gezocht naar de juiste oplossing om conflictsituaties op te lossen.

In dit protocol beschrijven we ook hoe te handelen als er zich een pestincident voordoet of geconstateerd wordt. (curatief)

De begrippen plagen en pesten worden regelmatig door elkaar gebruikt. Het belangrijkste hierbij is dat de ontvanger bepaalt of het pesten is.

Plagen

Spontaan en zonder over na te denken.

Van korte duur/onregelmatig

Geen vaste structuur

Geen kwade bijbedoelingen

Tussen gelijken.

De geplaagde blijft een volwaardig lid van de groep

Meestal één tegen één

Rollen liggen niet vast. Nu eens plaagt de ene dan de andere

Pesten

Opzettelijk.

Systematisch.

Bewust om te kwetsen

Ongelijk

Gepeste voelt zich geïsoleerd.

Meestal een groep tegen één geïsoleerd slachtoffer

Vaste structuur en vaste rollen.

Gevolgen ingrijpend en werken lang na

Allerhande uitingen: lichamelijk, verbale, materiële agressie en / of isolatie en uitsluiting.

De Vijfsporenaanpak:

Bij de aanpak van pesten zijn 5 partijen betrokken, namelijk:

- Het gepeste kind
- De pester
- De zwijgende middengroep
- De omstanders
- De helper

Wij gebruiken een oplossingsgerichte benadering, namelijk de Vijfsporenaanpak (Bob van der Meer) en de steungroepaanpak (Sue Young) om het pesten aan te pakken. De aanpak richt zich op alle betrokken partijen.

De vijf sporen zijn:

1. Steun bieden aan het kind dat gepest wordt
Het probleem wordt serieus genomen en er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is. Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen, de steungroepaanpak wordt met de leerling besproken. Er wordt de leerling hulp aangeboden door de mentor of sociale veiligheidscoördinator.
2. Steun bieden aan het kind dat zelf pest
Er wordt gesproken met de pester en geprobeerd de achterliggende oorzaken voor het pestgedrag boven tafel te krijgen. Er wordt de leerling hulp aangeboden door de mentor of sociale veiligheidscoördinator.
3. Mobiliseren zwijgende middengroep
Er wordt met de klas gesproken over het pesten. De rollen van alle kinderen worden besproken. En er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan de verbetering van de situatie.
4. Professionaliseren/hulp bieden aan ouders
Ouders worden geïnformeerd over de situatie. Met ouders wordt overlegd hoe de situatie aan te pakken en zo nodig verwijzen wij hen door naar deskundige hulp
5. Als school de verantwoordelijkheid nemen/ professionalisering leerkrachten
Wij als school werken duidelijk preventief aan een veilig schoolklimaat en weten hoe te handelen bij incidenten.

Steungroepaanpak:

De steungroepaanpak is een snelle, praktische manier om pesten te stoppen. Het is een oplossingsgerichte aanpak die het positieve gedrag stimuleert. Kinderen gaan beter samenwerken en daardoor ontstaat er een positief groepsklimaat. Het probleem wordt niet bij de individuele leerling neergelegd. Pesten is een probleem dat de hele groep aangaat. Ook andere kinderen ondervinden last, want de sfeer in de groep wordt onveilig.

Bij de steungroepaanpak wordt een 'steungroep' samengesteld. De groep bestaat uit de pester, kinderen die bij de incidenten aanwezig geweest zijn geweest en vriendjes en vriendinnetjes. De leden van de steungroep worden aangedragen door het gepeste kind. Gedurende de hele interventie worden er geen veronderstellingen gedaan over wat er is gebeurd. Ook wordt er niet

gesproken over 'pester', 'pesten' of 'slachtoffer', maar over een kind dat niet gelukkig is.

De steungroepaanpak is niet bedoeld om pesters te straffen maar juist om samen verantwoordelijkheid te nemen met een positieve en persoonlijke insteek. Gedurende een bepaalde periode worden er door een buitenstaander (bijvoorbeeld leerkracht of sociale veiligheidscoördinator) gesprekken met het slachtoffer en de steungroep gevoerd. Het doel van de steungroep is het slachtoffer te steunen. Er wordt concreet naar oplossingen gezocht en bespreekbaar gemaakt hoe iedereen het gepeste kind kan helpen.

De ervaring leert dat een periode van 2 tot 3 weken genoeg is om het pesten te laten stoppen.

De volgende stappen worden ondernomen wanneer er een pestincident is gemeld bij de mentor of sociale veiligheidscoördinator. Deze begeleidt de gepeste leerling(en) en de pester(s).

Stap 1:

Gesprek met de betrokken leerlingen met mentor en sociale veiligheidscoördinator. De mentor informeert de ouders van beide partijen(+ verslag).

Stap 2:

De zwijgende middengroep wordt gemobiliseerd. In de thuisgroep wordt door de mentor pesten bespreekbaar gemaakt en worden de verschillende rollen besproken. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan de verbetering van de situatie.

Stap 3:

Formeren van een steungroep in overleg met de gepeste leerling door mentor en/of sociale veiligheidscoördinator. In de steungroep wordt er naar oplossingen gezocht en bespreekbaar gemaakt hoe het gepeste kind geholpen kan worden. Elke dag is er gedurende 2 weken een terugkoppeling. De gemaakte afspraken worden gecontroleerd en bijgehouden door de mentor of sociale veiligheidscoördinator(+verslag).

Stap 4:

Indien pestgedrag aanhoudt na bovenstaande maatregelen wordt hulpverlening ingezet middels het BSOT om tot gedragsverandering te komen (+dossier)

Leerlingen, ouders met **klachten** kunnen terecht bij de vertrouwenspersonen. Zij zullen in gesprek gaan met de leerling en/of ouders om de klacht zo goed mogelijk aan te pakken. Hierbij gaat het vooral om het aangeven van de juiste routes en het ondersteunen bij het doorlopen van de procedures.

